

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Relacions Laborals

DRET DEL TREBALL I

PRIMER CURS
Primer Quadrimestre
CURS 2001-2002

Assignatura Obligatòria
Crèdits Totals: 4,5

PROFESSORS:
Dr. Ricard Esteban Legarreta

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
ENSENYAMENT DE RELACIONS LABORALS

ÀREA DE DRET DEL TREBALL I DE LA SEGURETAT SOCIAL

DRET DEL TREBALL I: 4,5 crèdits, 1r quadrimestre
Assignatura obligatòria

DRET DEL TREBALL I

Professor:

Dr Ricard Esteban Legarreta

DRET DEL TREBALL I ORDENAMENT JURÍDIC

I. Formació, objecte i concepte del dret del treball

TEMA 1. Naixement i desenvolupament del dret del treball

1. L'àmbit d'aplicació del dret del treball
2. Règim jurídic del t i del dret del treball
3. Pressupostos al naixement del dret del treball

TEMA 2. Naixement i desenvolupament del dret del treball a Espanya

1. La revolució burgesa a Espanya
2. La influència de la ideologia liberal en el dret espanyol
3. La intervenció de l'Estat en les relacions laborals

TEMA 3. Objecte del dret del treball

1. La relació jurídicolaboral
2. Delimitació i objecte del dret del treball
 - a) Distinció de figures afins
 - b) Relacions laborals excloses

TEMA 4. Concepte del dret del treball

1. Definició
2. Naturalesa
3. Característiques
4. Autonomia
5. Relacions amb altres disciplines

II. Fonts del dret del treball

TEMA 5. El quadre de fonts del dret del treball

1. Fonts d'origen estatal
2. Fonts d'origen internacional
3. Fonts d'origen professional
4. Altres fonts del dret del treball

TEMA 6. Fonts d'origen estatal: La Constitució espanyola. Aplicació

1. Eficàcia dels preceptes laborals de la Constitució
2. Òrgans jurisdiccionals aplicables
3. La clàusula derogatòria de la Constitució
4. La suspensió de garanties constitucionals

TEMA 7. Fonts d'origen estatal. Normes legals i reglamentàries

- a) Nom i cognoms
- b) Examen objecte de revisió.
- c) Domicili i telèfon
- d) Lloc, data i signatura.

G) En l'acte de revisió inicial dels exàmens el Tribunal aportarà, en el seu cas, l'esquema previ de les preguntes, l'enregistrament de l'examen oral i, també en el seu cas, l'exercici escrit de la part pràctica.

1.2.2 Millora de la qualificació

La qualificació aconseguida en les proves d'avaluació es complementarà amb l'obtinguda en cada activitat docent que hagi superat l'alumne durant el curs, d'acord amb el que es preveu per a cada activitat en les pautes de valoració específica. La qualificació final resultarà de la mitjana corresponent i l'assignatura se superarà amb 5 punts.

En tot cas, per tal que la qualificació de les activitats acadèmiques complementàries pugui fer promig serà necessari haver obtingut la qualificació mínima de 5 punts a l'examen teòric.

1.2.3 Reserva de qualificacions

Les qualificacions obtingudes en les activitats docents superades es reservaran per computar-se en les proves de setembre.

- 1. La llei
 - a) Llei formal
 - b) Normes amb rang de llei
- 2. Els reglaments laborals
 - a) Titularitat de la potestat reglamentària
 - b) Reglaments de contingut laboral
 - c) Consideració especial del les reglamentacions o ordenances laborals
- 3. Normes de les comunitats autònomes. L'Administració laboral de la Generalitat de Catalunya

TEMA 8. Fonts d'origen internacional

- 1. Internacionalització del dret del treball
- 2. L'Organització Internacional del Treball
 - a) Creació
 - b) Estructura orgànica i funcional
 - c) Funció normativa: convenis, recomanacions i resolucions
- 3. El dret comunitari europeu
 - a) Institucions comunitàries
 - b) Instruments jurídics comunitaris
 - c) Eficàcia interna de les normes comunitàries
- 4. Les normes internacionals. Eficàcia interna

TEMA 9. Fonts d'origen professional

- 1. Autonomia col·lectiva i negociació col·lectiva
- 2. El conveni col·lectiu
 - a) Concepte
 - b) Naturalesa
 - c) Eficàcia

TEMA 10. Altres fonts del dret del treball

- 1. El costum laboral
 - a) Concepte i requisits d'aplicació
 - b) Supòsits d'aplicació
- 2. El dret comú com a dret supletori
- 3. Principis generals del dret
- 4. La jurisprudència dels tribunals
- 5. El reglament de règim intern

TEMA 11. Aplicació de les normes laborals

- 1. Jerarquia de les normes laborals
- 2. Interpretació de les normes i principi pro operario
- 3. Principis d'ordenació jeràrquica
 - a) Principi de norma mínima
 - b) Principi de la norma més favorable
- 4. La successió de normes i el principi de condició més beneficiosa
- 5. Principi d'irrenunciabilitat de drets
- 6. Prescripció i caducitat dels drets laborals

ACTIVITATS DOCENTS

1. PREVISIÓ I CONTINGUT

1. Previsió

La previsió de les activitats docents per al curs acadèmic 1999-2000 comprèn les següents:

- a) classes teòriques
- b) classes pràctiques
- c) seminaris
- d) recensions

2. Contingut

2.1 Classes teòriques

2.1.1 Finalitat

Consisteix en la transmissió formativa de conceptes, institucions, normes i principis que configuren els continguts bàsics del dret del treball.

2.1.2 Bibliografia.

Manuale, tractats i obres generals.

- ALONSO OLEA, M. i CASAS BAAMONDE, M.E.: Derecho del Trabajo. Madrid, Servicios de Publicaciones de la Universidad Complutense, 1998
- BORRAJO DACRUZ, E.: Introducción al Derecho del Trabajo. Madrid, Ed. Tecnos, 1995.
- DIEGUEZ CUERVO, G.: Lecciones de Derecho del Trabajo. Madrid, Marcial Pons, 1998.
- MARTIN VALVERDE, A. - RODRÍGUEZ-SAÑUDO, F. i GARCÍA MURCIA, J.: Derecho del Trabajo. Tecnos, Madrid, 1999..
- MONTOYA MELGAR, A.: Derecho del Trabajo. Madrid, 19ª edició, Tecnos, 1999.
- RAMÍREZ MARTÍNEZ, J.M. (direcció): Curso de Derecho del Trabajo. València. Ed. Tirant lo Blanch, 1998.
- SALA FRANCO, T. (direcció): Lecciones de Derecho del Trabajo. València, Ed. Tirant lo Blanch, 1998.
- PALOMEQUE LOPEZ Y ALVAREZ DE LA ROSA: Derecho del Trabajo. Ed. CEURA, 1998.

Poligrafies, monografies i articles de revistes especialitzades.

Es facilitaran de manera paral·lela a les explicacions de la disciplina.

c/ Repertoris normatius laborals.

Generals.

- CRUZ VILLALÓN, J. i MAEZTU GREGORIO DE TEJADA, J.: Estatuto de los Trabajadores. Legislación Social Básica. Madrid, Ed. Civitas, 1998.
- DEL REY GUANTER, S.: Legislación de las Relaciones Laborales. Tecnos. Madrid, 1998.
- GALIANA MORENO, J.M. i SEMPERE NAVARRO, A.V.: Legislación Laboral y de la Seguridad Social. Editorial Aranzadi, Pamplona, 1998
- RODRÍGUEZ PIÑERO, M i OJEDA AVILES, A.: Legislación Laboral. Madrid, Ed. Tecnos, 1998.

normativa laboral autonòmica general.

II. AVALUACIONS

1. Sistema d'avaluació

1.1 Característiques

A. Globalitat

Es pretén tenir en consideració el conjunt d'activitats docents, cadascuna amb els mètodes i les tècniques d'aprenentatge que requereixin, que hagi dut a terme l'alumne.

B. Regularitat

Des d'un punt de vista quantitatiu, l'objectiu consisteix a aconseguir una participació elevada en el seguiment, l'orientació i l'avaluació de la feina acadèmica que ha realitzat l'alumne.

C. Intensitat

Paral·lelament a la regularitat i a la qualitat, procura estimular i orientar el procés d'aprenentatge del discent, avaluant-ne les peculiaritats, les capacitats i els coneixements.

1.2 Proves d'avaluació

1.2.1 Proves d'avaluació final

A) La primera part de l'examen serà escrita i es basarà en la realització d'un cas pràctic, només per a aquells alumnes que no hauran superat la part pràctica. Dins d'aquesta part, els alumnes podran utilitzar els materials bibliogràfics, normatius i jurisprudencials que considerin oportuns. No s'admeten però, materials en suport informàtic ni l'intercanvi de documentació entre els alumnes.

La segona part de l'examen serà oral i tindrà com a objecte el contingut teòric de l'assignatura. Els alumnes seran convocats a examen oral per ordre alfabètic i mitjançant escrit publicat en el corresponent tauler d'anuncis, amb una antelació mínima de 48 hores a la data de l'examen aprovada a l'efecte.

B) La realització de les parts teòrica i pràctica de l'examen tindrà lloc, sense solució de continuïtat, en la mateixa data, d'acord amb el calendari aprovat.

C) En tant que garantia d'objectivitat, la realització de l'examen teòric es realitzarà davant d'un Tribunal integrat per un mínim de dos professors de l'Àrea de Dret del Treball i de la Seguretat Social. Un d'aquests dos professors serà el responsable de l'assignatura.

D) Pel que fa a l'examen oral, l'alumne tindrà dret:

-A l'elaboració d'un esquema previ de les preguntes, que, un cop finalitzat l'examen, lliurarà al Tribunal.

-A l'enregistrament del seu examen amb els mitjans de reproducció del so que el Tribunal posarà a la seva disposició. Quan l'alumne no vulgui exercir aquest dret, ho farà constar per escrit en el model que li facilitarà el Tribunal.

E) L'alumne tindrà dret a la revisió inicial de l'examen, en les seves parts teòrica i pràctica, pel Tribunal qualificador del mateix.

F) Juntament amb les qualificacions, el professor responsable de l'assignatura publicarà l'horari, el lloc, i la data en què es realitzarà la revisió inicial dels exàmens. La data es fixarà dins d'un termini màxim de deu dies hàbils posteriors a la publicació de les qualificacions.

Amb la finalitat d'organitzar la revisió inicial dels exàmens, durant els tres dies hàbils posteriors a la data de publicació de les qualificacions, l'alumne que vulgui exercir el seu dret de revisió presentarà un escrit en la bústia del professor de l'assignatura amb les següents dades:

2.3.2 Pautes organitzatives

Els alumnes podran realitzar una recensió d'alguna de les publicacions següents:

- ALBIOL MONTESINOS, I.: "Los acuerdos de empresa", en el libro Estructura de la negociación colectiva. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Madrid, 1996.
ALONSO OLEA, M.: Las fuentes del Derecho, en especial del Derecho del Trabajo según la Constitución. Ed. Civitas, Madrid, 1982.
BAYLOS GRAU, A.: "Derecho del Trabajo: modelo para armar". Ed. Trotta, Madrid, 1996.
CRUZ VILLALON, J.: "Derogación de las Ordenanzas Laborales y negociación colectiva", en el libro Estructura de la negociación colectiva. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Madrid, 1996.
GIL Y GIL, J.L.: "La prescripción de las faltas laborales". Ed. MTSS, Madrid, 1993.
PALOMEQUE LOPEZ, M.C.: "Derecho del Trabajo e ideología". Ed. Tecnos, Madrid, 1995.

A. Estructura

La recensió constarà de dues parts, la primera haurà de resumir les idees centrals de l'obra i la segona es dedicarà a un comentari personal del text.

B. Extensió

Setze folis mecanografiats a doble espai, la meitat dels quals es destinaran al resum i l'altra meitat, al comentari crític.

C. Termini d'entrega

El termini d'entrega s'anunciarà amb antelació suficient. El treball s'haurà d'entregar, en el termini fixat, al professor responsable de les classes teòriques.

2.3.3. Pautes metodològiques

A. Elaboració de la recensió

- Resum. S'han de descriure l'estructura, la sistemàtica i les idees principals de l'obra.
- Comentari personal. S'ha de fer un judici personal de l'obra, tant sobre l'estructura com la metodologia o el contingut. La pauta principal que s'ha de seguir és que el judici personal ha d'estar jurídicament fonamentat i raonat. Amb aquesta finalitat, l'alumne haurà d'utilitzar alguna o algunes de les fonts de coneixement (normatives, jurisprudencials o bibliogràfiques).

B. Seguiment del treball de l'alumne

En l'horari d'atenció a l'alumnat, el professor responsable de les classes teòriques ajudarà i orientarà els alumnes sobre les qüestions que comporti l'elaboració de la recensió.

2.3.4 Pautes valoratives

A. Elements de valoració

En l'elaboració de les recensions els elements preferents que en tindran en compte per a la qualificació seran la capacitat de síntesi, la claredat i la precisió expositives, i la fonamentació adequada del judici personal.

B. Qualificació

- Els alumnes han d'obtenir una qualificació mínima de 5 punts per poder millorar la nota de les proves finals.
- Els alumnes que no arribin a aquest mínim no tindran cap reducció en la qualificació de les proves parcials o finals.

C. Publicació de les qualificacions

Després d'una entrevista amb l'alumne, si el professor la considera convenient, les qualificacions de la recensió es publicaran amb prou antelació a les proves parcials o finals corresponents.

CASAS BAAMONDE, M.E. i PALOMEQUE LOPEZ, M.C. Legislación autonómica del Trabajo y Seguridad Social. (2 vol.) Madrid, Ed. Tecnos, 1984.

normativa laboral de la Generalitat de Catalunya.

Legislació laboral bàsica y disposiciones del Departament de Treball. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1988.

PÉREZ AMOROS, F. I ROJO TORRECILLA, E.: Normativa laboral. Vol. II: Legislación laboral i de la Seguridad Social de la Generalitat de Catalunya. Edició anotada. Barcelona, Ed. Bosch, 1987.

normativa internacional (OIT) i europea.

Convenios Internacionales. Libro I: Convenios de la Organización Internacional del Trabajo. Valladolid, Ed. Lex Nova, 1981.

Convenios y recomendaciones de la OIT: 1919-1983. Madrid, MTSS, 1984.

OIT. Convenios y recomendaciones internacionales de trabajo (1919-1984) Ginebra, 1985.

Legislación laboral de la Unión Europea. Tecnos, Madrid, 1996.

d) Repertoris jurisprudencials.

Repertorio de jurisprudencia del Tribunal Supremo. Ed. Aranzadi, Pamplona.

Repertorio de jurisprudencia del Tribunal Central de Trabajo. Ed. Aranzadi, Pamplona (últim volum 1998-II).

Repertorio de jurisprudencia de los Tribunales Superiores de Justicia. Aranzadi Social (a partir de 1989). Pamplona.

Repertorio de jurisprudencia del Tribunal Constitucional. Aranzadi, Pamplona.

2.1.3 Bibliografia de classes pràctiques.

MARTÍNEZ ABASCAL, V.-PARDELL VEA, A.-PÉREZ AMOROS, F.-ROJO TORRECILLA, E.: Pràctiques de Dret del Treball i Seguretat Social. Lleida. Edicions de la Universitat de Lleida, 1996.

2.1.4 Horaris, aules i hores de docència setmanal

Cal mirar la Guia de l'estudiant del curs 1999-2000

2.2 Classes pràctiques

2.2.1 Finalitat

Pretenen transmetre la metodologia i les tècniques necessàries perquè els alumnes puguin interpretar i aplicar correctament els principis i les normes jurídiques, específicament de caràcter laboral, i establir l'estreta relació entre norma i fet social amb rellevància jurídica. Amb aquesta finalitat, les classes pràctiques intenten capacitar-los elaborant diferents modalitats de supòsits pràctics per a la utilització tecnicojurídica adequada de les fonts de coneixement (normativa, jurisprudència i bibliografia) i de les regles per les quals es guia la interpretació i l'aplicació.

2.2.2 Pautes organitzatives

A. Nombre i freqüència

a) Els supòsits pràctics de cada quadrimestre es realitzaran amb freqüència setmanal, tenint en compte el ritme de les explicacions teòriques.

b) Abans de començar la primera classe pràctica, el professor farà una sessió introductòria que destinarà a explicar l'objectiu que es pretén aconseguir amb aquesta activitat docent i les pautes organitzatives, metodològiques i valoratives.

B. Aspectes formals

- a) L'alumne que vulgui seguir les classes pràctiques regularment haurà d'emplenar una fitxa, que entregará al professor responsable.
- b) Per a cada cas pràctic, l'alumne haurà d'elaborar un exercici. Aquests exercicis de casos pràctics s'elaboraran conjuntament.
- c) Els exercicis es redactaran a màquina/ordinador a doble espai per facilitar-ne la lectura i la valoració.
- d) L'extensió dels exercicis oscil·larà entre un mínim de sis fulls i un màxim de vuit.

e) Els exercicis dels casos pràctics s'entregaran al començament de cada classe pràctica. Se n'haurà d'entregar l'original i serà necessari que l'alumne en conservi una còpia per facilitar el seguiment i la participació en la classe pràctica.

C. Assistència

Si l'alumne vol obtenir una qualificació que li permeti eximir-se per curs de la realització del cas pràctic en les proves parcials o finals, l'assistència és obligatòria, personal i regular (junt amb la presentació de l'exercici corresponent de cas pràctic). La regularitat suposa l'assistència a totes les classes pràctiques, excepte en situacions de força major acreditades convenientment.

En aquells supòsits en què l'alumne no pugui mantenir una assistència regular podrà assistir a les classes pràctiques amb caràcter voluntari, sempre que ho comuniqui al professor responsable; tanmateix, no es podrà beneficiar de la qualificació esmentada.

D. Bibliografia i documentació mínima

Per elaborar cada cas pràctic es facilitarà als alumnes una documentació mínima, formada per la normativa i la jurisprudència aplicables i la bibliografia. Aquesta documentació estarà a disposició dels alumnes amb prou antelació al servei de fotocòpies.

E. Horari, aules i hores de docència setmanal

Vegeu la Guia de l'estudiant del curs 1999-2000.

2.2.3 Pautes metodològiques

Segons aquestes pautes, es poden distingir dues fases en aquesta activitat docent: fase d'elaboració i fase de debat de cas pràctic.

A. Fase d'elaboració

- a) Els alumnes hauran de respondre cada qüestió debatuda en els casos pràctics amb els exercicis que presentin.
- b) En les respostes als casos pràctics els alumnes hauran d'aportar les dades i els raonaments que avalin el criteri que postulin. Per tant, s'ha d'evitar qualsevol resposta no demostrada o sense fonament. En aquest sentit, convé remarcar que no és tan important obtenir la "solució del cas" com exposar raonadament els criteris i contrastar-los amb els aliens discrepants. Així doncs, els errors en el raonament tenen una importància relativa des del punt de vista valoratiu, sempre que s'estudiïn prèviament les fonts de coneixement i que s'hagi fet un esforç en l'argumentació desenvolupada.
- c) Pel que fa a la fonamentació, l'alumne haurà d'esmentar correctament cada font de coneixement en què basi el criteri que proposi (normativa, jurisprudència i bibliografia).
- d) La fonamentació jurídica dels casos pràctics requereix també la utilització correcta de les fonts de coneixement i, si escau, dels principis aplicadors del dret del treball i de les regles generals interpretatives de les normes jurídiques, dels contractes i, quan escaigui, dels mecanismes d'integració que ofereixen l'equitat, l'analogia i l'aplicació supletòria del dret comú.

B. Fase de debat

- a) Aquesta fase es treballa durant la mateixa classe pràctica, un cop elaborat i presentat l'exercici. L'eix central està constituït per la participació dels alumnes en el debat del cas, amb les mateixes pautes metodològiques esmentades abans, a les quals s'ha d'afegir, com a via metodològica primordial, el contrast d'opinions. D'aquesta manera es passa de la reflexió individual a la col·lectiva, la qual cosa

contribuirà a la reconsideració de les mateixes posicions alhora que reforçarà la capacitat discursiva i argumentativa de l'alumne.

- b) La participació fructífera en la classe pràctica requereix que l'alumne hi assisteixi amb la còpia de l'exercici presentat i els textos normatius, jurisprudencials i doctrinals bàsics que hagi fet servir en l'elaboració de la resposta del cas.

C. Seguiment del treball de l'alumne

El professor responsable de les classes pràctiques farà les entrevistes necessàries, a iniciativa de l'alumne o del mateix professor, en horari d'atenció a l'alumne, per fer una bona orientació metodològica i pedagògica de la feina de l'alumne. Igualment, efectuarà els oportuns comentaris generals a propòsit de l'evolució de les pràctiques.

2.2.4 Pautes valoratives

A. Nombre de casos pràctics per a la valoració

Per obtenir una qualificació que permeti eximir de la realització del cas pràctic en les avaluacions parcials o final, l'alumne haurà d'entregar tots els exercicis plantejats i assistir a totes les classes pràctiques, llevat de casos de força major acreditats convenientment.

B. Elements objecte de valoració

- a) En la valoració dels casos pràctics es tindrà en compte dos elements: els exercicis i la participació a classe.
- b) Per als exercicis presentats cal tenir en compte que el factor primordial per valorar-los no és la quantitat (nombre de fulls) sinó la qualitat (contingut), tot i que hi ha una extensió mínima i màxima. Per això els esforços de fonamentació i argumentació del criteri propi són objecte de valoració preferent.
- c) La participació a classe té un paper complementari per a la valoració respecte dels exercicis presentats. Però aquest paper no és secundari, sinó primordial, ja que la finalitat i l'estructura de les classes pràctiques requereixen aquesta participació perquè compleixin l'objectiu i no es transformin en classes teòriques.

C. Qualificació

- a) Els alumnes han d'obtenir una qualificació mínima de 5 punts de mitjana en les classes pràctiques per poder eximir-se de realitzar el cas pràctic en les proves parcials o finals i millorar la qualificació obtinguda en les proves d'avaluació. La nota obtinguda a les classes pràctiques durant el curs tindrà un valor de dues preguntes d'examen.

Contràriament, si l'alumne supera la part pràctica en l'exercici d'examen la qualificació de la part pràctica tindrà el valor d'una única pregunta d'examen.

- b) Els alumnes que no aconseguixin aquesta qualificació mínima no tindrà cap reducció en la qualificació de les proves finals que es duiguin a terme.
- c) Periòdicament, el professor responsable de les classes pràctiques comentarà de manera global el desenvolupament d'aquesta activitat docent.

D. Publicació de les qualificacions

La publicació de les qualificacions de les classes pràctiques es farà amb prou antelació a la data de convocatòria de les proves finals.

2.3 Recensions

2.3.1 Finalitat

Resum i comentari crític d'una obra monogràfica relativa a algun tema propi de l'assignatura perquè l'alumne pugui aprofundir en els coneixements de la disciplina i completar-los analitzant el contingut de textos doctrinals de caràcter jurídicolaboral.